

Taristuministri määruse „Majandus- ja kommunikatsiooniministri 11. augusti 2005. a määruse nr 90 „Reisiparvlaevade eripüstuvusnõuded“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu on välja töötatud meresõiduohutuse seaduse (MSOS) § 17² lõike 6 alusel.

Eelnõuga tehtavate muudatustega võetakse riigisiselt üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/946, millega muudetakse direktiivi 2003/25/EÜ seoses parandatud püstuvusnõuete lisamisega ja nimetatud direktiivi vastavusse viimisega Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kindlaksmääratud püstuvusnõuetega (edaspidi *direktiiv 2023/946*). Täpsemalt ajakohastatakse määruse definitsioone ja kehtestatakse nõuded uutele ja olemasolevatele reisiparvlaevadele. Direktiivi ja riigisisest määrust kohaldatakse sõltumata lipuriigist reisiparvlaeva suhtes, mis sooritab rahvusvahelisi regulaarseid Eesti sadamasse või Eesti sadamast.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi meremajandusosakonna õigusnõunik Anton Merits (715 3423, e-post anton.merits@kliimaministeerium.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õiguseosakonna nõunik Helen Holtsman (626 2820, e-post helen.holtsman@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetuse tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletojetaaja Aili Sandre (5322 9013, aili.sandre@just.ee).

Määrusega muudetakse määruse 21. jaanuaril 2022. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 18.01.2022, 8).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu §-ga 1 muudetakse kehtivat määrust, § 2 on jõustumissäte.

Paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse määruse § 2 punkti 2. Tegemist on määruses kasutatava mõiste „uus reisiparvlaev“ definitsiooniga, mis vastas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/25/EÜ, ro-ro reisiparvlaevade täpsemate püstuvusnõuete kohta (edaspidi *direktiiv 2003/25/EÜ*), sõnastusele. Selle kohaselt oli tegemist uue reisiparvlaevaga, kui selle kiil pandi maha või see oli sarnases ehitusjärgus 1. oktoobril 2004. a või hiljem. Direktiivi 2023/946 artikli 1 lõike 1 punktiga a muudetakse algset definitsiooni ja sätestatakse, et olemasoleva reisiparvlaevaga on tegemist, kui selle kiil on pandud või see on samasuguses ehitusjärgus enne 5. detsembril 2024. a.

Määruses on otstarbekas muuta uue reisiparvlaeva definitsiooni ning sätestada, et uus reisiparvlaev on reisiparvlaev, mille kiil pandi maha või mis oli sarnases ehitusjärgus 5. detsembril 2024. a või pärast seda.

Paragrahvi 1 punktiga 2 muudetakse määruse § 4 lõike 1 sõnastust ning sätestatakse õigusselguse ja arusaadavuse huvides, et kõik määruse kohaldamisalasse kuuluvad reisiparvlaevad peavad vastama direktiivi 2003/25/EÜ I lisa sätestatud eripüstuvusnõuetele. Direktiivi 2003/25/EÜ I lisa ajakohastati viimati direktiiviga 2023/946. Olemasolevad reisiparvlaevad, mis sooritavad reise Eesti ja teise liikmesriigi sadamate vahel, vastavad kehtestatud nõuetele ning nende reederitele uusi kohustusi ei teki.

Paragrahvi 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 4 lõigetega 1¹–1⁵.

Lõige 1¹. Direktiivi 2023/946 artikli 1 punktiga 6 kehtestatakse nõuded uutele reisiparvlaevadele, mille pardal on lubatud vedada rohkem kui 1350 inimest. Need laevad peavad vastama SOLAS konventsiooni¹ muudatuse (edaspidi *SOLAS 2020 muudatused*) II-1 peatüki B osas sätestatud püstuvusnõuetele, mis on kehtestatud Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) resolutsiooniga MSC.421(98)². Selliste laevade puhul kaasneb SOLAS 2020 muudatuste kohaldamisega oluliselt madalam risk võrreldes ohutustasemega, mis saavutatakse direktiivis 2003/25/EÜ sätestatud nõuete kohaldamisel. Tegemist on IMO tasandil 1. jaanuaril 2020. a jõustunud muudatustega, mis kehtestati direktiiviga 2023/946 ka Euroopa Liidu tasandil.

Lõige 1². Direktiivi 2023/946 artikli 1 punktiga 6 kehtestatakse nõuded uutele reisiparvlaevadele, mille pardal on lubatud vedada kuni 1350 inimest.

SOLAS 2020 muudatustes sätestatud püstuvusnõudeid on keerukas rakendada teatava projektiga laevade puhul, mille pardal on lubatud vedada kuni 1350 inimest. Seepärast nähakse direktiiviga 2023/946 ette, et laeva reederil, kes omab või käitab selliseid laevu liinivedudeks EL-i piires, peab olema võimalus kohaldada enne direktiivi 2023/946 jõustumist kehtinud püstuvusnõudeid. Seetõttu on laeva reederil võimalik valida, kas laev vastab direktiivi 2003/25/EÜ (mida on muudetud direktiiviga 2023/946) I lisa A või B jaos sätestatud eripüstuvusnõuetele.

A jaos käsitatakse viiteid SOLAS konventsiooni reeglitele viidetena reeglitele, mis kohalduvad SOLAS 1990. aasta muudatuste alusel. Sisuliselt on tegemist samade nõuetega, mis olid kirjas direktiivi 2003/25/EÜ algses I lisas. Ainsaks muudatuseks on A jao punkt 2.3, mille kohaselt peavad laeva põiki- või pikivaheseinad, mida peetakse tõhusateks vigastatud laevateki asjaomasesse vaheruumi kogunenud oletusliku merevee kinnipidamisel, olema vähemalt 4 meetri kõrgused (algse lisa I kohaselt pidi vaheseina kõrgus olema minimaalselt 2,2 meetrit).

B jao kohaselt tuleb täita SOLAS 2020 muudatuste II-1 peatüki B osa nõudeid. Ainsaks erandiks võrreldes SOLAS 2020 muudatustega on vaheruumideks määramise indeks R, mis sõltub laeva reisijate mahutavusest ning on direktiivi lisa B jaos võrreldes SOLAS 2020 nõuetega kõrgem.

Lõige 1³. Liikmesriigid teavitavad Euroopa Komisjoni nimetatud võimaluse kasutamisest, lisades seejuures tunnistusele, milliseid nõudeid laeva puhul rakendatakse. MSOS § 17² lõike 5 kohaselt teeb tunnistuse väljastaja eripüstuvusnõuetele vastavuse kohta kande reisiparvlaeva reisijateveo tunnistusele või reisilaeva ohutuse tunnistusele. Transpordiamet on Eestis pädev asutus, mis väljastab asjaomaseid tunnistusi ja teeb kandeid reisiparvlaeva eripüstuvusnõuetele vastavuse kohta.

Lõige 1⁴. Direktiivi 2023/946 artikli 1 punktiga 6 kehtestatakse nõuded olemasolevatele (st enne 5. detsembril 2024. a ehitatud) reisiparvlaevadele, mille pardal on lubatud vedada rohkem kui 1350 inimest ja millega reeder alustab liinivedude tegemist pärast 5. detsembril 2024 ning mida ei ole kunagi direktiivi 2003/25/EÜ kohaselt sertifitseeritud. Need laevad peavad vastama:

- SOLAS konventsiooni 2020. a muudatuste II-1 peatüki B osas sätestatud eripüstuvusnõuetele või
- SOLAS konventsiooni 2009. a muudatuste II-1 peatüki B osas ning direktiivi 2003/25/EÜ I lisa A jaos sätestatud eripüstuvusnõuetele.

¹ Rahvusvaheline konventsioon inimeste ohutusest merel, <https://www.riigiteataja.ee/akt/78500>.

² IMO resolutsioon MSC.421(98) on riigisiselt üle võetud Vabariigi Valitsuse 26.11.2021. a korraldusega nr 403 „1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimeste ohutusest merel, mida on muudetud 1978. ja 1988. aasta protokolliga, konsolideeritud teksti ning 1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimeste ohutusest merel ja selle 1978. aasta protokollide muudatuste heakskiitmine“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/230112021001>.

Eesti kontekstis on tegemist pigem teoreetilise võimalusega, sest Eestis ei ole praegu ühtegi direktiivi 2003/25/EÜ kohaselt sertifitseerimata reisiparvlaeva, mis rahvusvahelistel merereisidel teevad liinivedusid Eesti ja teiste ELi liikmesriikide sadamate vahel. Kõik Eesti ja teiste liikmesriikide (Soome ja Rootsi) vahel sõitvad reisiparvlaevad on direktiivi kohaselt sertifitseeritud.

Lõige 1⁵. Direktiivi 2023/946 artikli 1 punktiga 6 kehtestatakse nõuded olemasolevatele reisiparvlaevadele, mille pardal on lubatud vedada kuni 1350 inimest ja millega reeder alustab liinivedude tegemist pärast 5. detsembril 2024 ning mida ei ole kunagi direktiivi 2003/25/EÜ kohaselt sertifitseeritud. Need laevad peavad reederil valikul vastama 2003/25/EÜ I lisa A või B jaos sätestatud täpsematele eripüstuvusnõuetele.

Ka lõikes 1⁵ nimetatud parvlaevade puhul on tegemist pigem teoreetilise võimalusega, sest Eestis ei ole praegu ühtegi direktiivi kohaselt sertifitseerimata parvlaeva, mis teevad rahvusvahelistel merereisidel liinivedusid Eesti ja teise ELi liikmesriigi sadamate vahel.

Paragrahvi 1 punktiga 4 täiendatakse määruse § 5 lõikega 3, mille kohaselt teeb Transpordiamet reisijateveo tunnistusele või reisilaeva ohutuse tunnistusele kande, milliseid nõudeid § 4 lõigetes 1², 1⁴ ja 1⁵ nimetatud reisiparvlaevale kohaldatakse. Tegemist on laevade kategooriaga, kus reederil on võimalik valida, milliseid nõudeid laevale kohaldatakse. Nõue sätestatakse direktiivi 2023/946 artikli 1 punkti 6 alusel.

Paragrahvi 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks määruse § 7. Olemuselt oli tegemist üleminekusätetega, millega sätestati nõuded uutele (pärast 1. oktoobrit 2004. a ehitatud) ja olemasolevatele reisiparvlaevadele. Enne 1. oktoobrit 2004. a ehitatud laevadele oli antud üleminekuperiood, mille lõppemisel pidid nad vastama direktiivi 2003/25/EÜ I lisa kehtestatud eripüstuvusnõuetele.³

Praegu peavad kõik määruse kohaldamisalasse kuuluvad laevad vastama direktiivi 2003/25/EÜ I lisa kehtestatud eripüstuvusnõuetele. Samasisuline säte on kirjas määruse § 4 lõikes 1, seega tunnistatakse määruse § 7 kehtetuks.

Paragrahvi 1 punktiga 6 täiendatakse määruse normitehnilist märkust viitega direktiivile 2023/946.

Paragrahv 2 on määruse jõustumissäte. Määrus jõustub 5. detsembril 2024. a, samal ajal direktiivi 2023/946 ülevõtmise tähtajaga.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohase määrusega võetakse riigisisesele õigusele üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/946, millega muudetakse direktiivi 2003/25/EÜ seoses parandatud püstuvusnõuete lisamisega ja nimetatud direktiivi vastavusse viimisega Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kindlaksmääratud püstuvusnõuetega.

Direktiivi vastavustabel on esitatud seletuskirja lisa.

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju. Samuti puudub mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, regionaalarengule ning elu- ja looduskeskkonnale.

³ Paragrahvi 7 lõiked 2 ja 3, mis tunnistati kehtetuks 21.01.2022 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/118012022003>).

Määrusega kehtestatakse nõuded rahvusvahelisi merereise tegevatele reisiparvlaevadele, mis ehitatakse pärast 5. detsembril 2024. a. Tegemist on IMO tasandil 1. jaanuaril 2020. a jõustunud muudatustega, mis kehtestati Euroopa Liidu tasandil direktiiviga 2023/946. Olemasolevaid reisiparvlaevu (nt Tallinn-Helsingi ja Tallinn-Stockholm liinidel sõitvad ASile Tallink Grupp kuuluvad laevad) muudatus ei mõjuta.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulusid ega -tulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega lisatööd.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 5. detsembril 2024. a, samal päeval direktiivi 2023/946 ülevõtmise tähtpäevaga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Siseministeeriumile. Lisaks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Laevaomanike Liidule ja teadmiseks Transpordiametile.

Taristuministri määruse „Majandus- ja kommunikatsiooniministri
11. augusti 2005. a määruse nr 90 „Reisiparvlaevade eripüstuvusnõuded“
muutmise“ eelnõu seletuskiri
Lisa

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/946, 10. mai 2023, millega
muudetakse direktiivi 2003/25/EÜ seoses parandatud püstuvusnõuete lisamisega ja
nimetatud direktiivi vastavusse viimisega Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni
kindlaksmääratud püstuvusnõuetega.**

ELi direktiivi norm (Artikkel, lõige, punkt)	ELi direktiivi normi ülevõtmise kohustus (jah /ei/valikuline)	ELi direktiivi normi sisuliseks rakendamiseks kehtestatavad riigisisised õigusaktid		Kommentaariid: Kooskõlla viimise tähtaeg: 5. detsember 2024, direktiivi ülevõtmise tähtaeg.
		Paragrahv, lõige, punkt	Pealkiri	
Art 1 lg 1 punkt a	Jah	Majandus- ja kommunikatsiooniministri 11.08.2005. a määrus „Reisiparvlaevade eripüstuvusnõuded“ (edaspidi määrus) (https://www.riigiteataja.ee/akt/118012022008) § 2 punktid 2 ja 3		Vastab täielikult pärast määruse kehtestamist. Eelnõuga muudetakse § 2 punkti 2 (uus reisiparvlaev) sõnastust.
Art 1 lg 1 punkt b	Ei	Määruse § 2 punkt 1		Vastab.
Art 1 lg 1 punkt c	Ei	Määruse § 2 punkt 1		Vastab. On hõlmatud SOLAS konventsiooni definitsiooniga määruse § 2 lõikes 1.
Art 1 lg 1 punkt d	Ei	Meresõiduohutuse seaduse (MSOS) § 2 punkt 19		Vastab. MSOSis on kasutusel termin „regulaarreis“.
Art 1 lg 1 punkt e	Ei			Ei vaja ülevõtmist.
Art 1 lg 1 punkt f	Ei			Ei vaja ülevõtmist.
Art 1 lg 1 punkt g	Ei	MSOS § 2 punkt 9		Vastab.
Art 1 lg 2	Ei	MSOS § 17 ² lg-d 3 ja 5		Vastab.
Art 1 lg 3	Ei			Ei vaja ülevõtmist, on suunatud liikmesriikidele, kellel ei ole meresadamaid ja kelle lipu all ei sõida direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid reisiparvlaevu.
Art 1 lg 4	Jah	Määruse § 2 punkt 5		Vastab.
Art 1 lg 5 punkt a	Jah	Määruse § 3 lg 1		Vastab.
Art 1 lg 5 punkt b	Jah	Määruse § 3 lg 3		Vastab.
Art 1 lg 6	Jah	Eelnõuga lisatavad määruse § 4 lõiked 1 ¹⁻⁵		Vastab pärast määruse kehtestamist.
Art 1 lg 7	Ei			Ei vaja ülevõtmist, direktiivi artikkel 7 tunnistatakse kehtetuks.
Art 1 lg 8	Jah	MSOS § 3 lg 5, § 17 ² lg-d 1 ja 5, määruse § 5 lg 1		Vastab.
Art 1 lg 9	Jah	Määruse § 6		Vastab.
Art 1 lg 10	Ei			Ei vaja ülevõtmist, sätestab Euroopa Komisjoni kohustuse hinnata direktiivi rakendamist.
Art 1 lg 11	Ei			Ei vaja ülevõtmist, direktiivi

				2003/25/EÜ I ja II lisade muutmine
Art 1 lg 12	Ei			Ei vaja ülevõtmist, direktiivi 2023/946 II lisa.
Art 2	Jah	Eelnõu § 1 punkt 7, § 2		Vastab pärast määruse kehtestamist. Direktiivi ülevõtmine, määruses täiendatakse normitehnilist märkust viitega direktiivile 2023/946.
Art 3	Ei			Direktiivi jõustumissäte.
Art 4	Ei			Direktiivi adressaadid.